

REGIONAL PLAN FOR FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

MØTEREFERAT ARBEIDSGRUPPA 5.-6. SEPTEMBER 2011

Utvalg: Arbeidsgruppa for regional plan Forollhogna villreinområde
Møtested: Haltdalen kurs- og øvingscenter
Dato: 05.-06.09..2011

Til stede:

Arbeidsgruppa

Steinar Elven	Holtålen kommune
Siri Solem	Midtre Gauldal kommune
Kjetil Værnes	Rennebu kommune
Hilde Aanes	Tynset kommune
Kjetil Brodal	Tolga kommune
Ingunn Holøymoen	Os kommune
Arnhild Gorsetbakk	Villreinnemnda
Kristin Prestvold	Sør-Trøndelag fylkeskommune
Wilhelm Murray	Hedmark fylkeskommune
Tove Gaupset	Sør-Trøndelag fylkeskommune
Tom Hjemstæren	Fylkesmannen i Hedmark
Bjørn Rangbru	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Frode Bratås	GIS ansv. Sør-Trøndelag fylkeskommune
Hilde Nystuen	Hedmark fylkeskommune, prosjektleder

Forfall:

Hallvard Urset	Villreinutvalget
Frode Hansen	GIS ansv. Hedmark fylkeskommune
Petter Hermansen	Røros kommune
Odd Arne Bratland	Sør-Trøndelag fylkeskommune

DAGSORDEN:

Mandag 5. september

Kunnskapsgrunnlaget

1. Temakart ferdsel.

- Administrativ repr. fra hver kommune presenterer sin kommune med fokus på ferdsel, turistvirksomhet og fritidsbebyggelse/ setrer -(dere får nærmere informasjon i egen epost.)

2. Naturverdier/naturmangfold

- Fylkesmennene presenterer naturverdier i området - (dere får nærmere informasjon i egen epost)

3. Temakart kulturminner.

- Sør- Trøndelag fylkeskommune presenterer kulturminnekartet

Tirsdag 6. september

4. Gjennomgang av vernebestemmelse i nasjonalparken og landskapsvernområdene
5. Soneinndeling i regional plan - prinsipper , innhold og avgrensing; nasjonalt villreinområde, randområdet (buffersone) og bygdenære områder (utviklingszone).

1. TEMAKART FERDSEL

Kommunevis gjennomgang av innspill til ferdselskartet.

Tolga.

Villreinen bruker området helt ned til sentrum når det er sørøst vind. Beiter helt ned til hyttene, Langsetra mv. Vinterstid er det nesten ikke sett rein.

Vinterbrøyta veg.

Fram til Lona og Gjerdalsvegen (henting av rundballer vinterstid)

Knausvolvegen inn til skihytta

Og ved Langsetra – herfra er det kjørt løyper til Storbekketra med scooter.

Skiløyper

Skiløyper kjøres annen hver helg på øst – og vestsiden av Glomma. Se www.fjelltur.no for løypetraseer.

Turruter

- Det er flere merkede turstier i Vingelen. En bratt tur med flott utsikt går fra Vingelen kirke- og skolemuseum opp til Kletten (1039 m.o.h.). En alternativ og lettere rute til Kletten går fra Rabben (følg veien oppover mot Nordvangen, stien er skiltet fra veien etter passering av bomtavlen).
- En fin tur på ca 2,5 km som passer for hele familien er merket fra Aasgårdvollen opp til Nonsvola (1089 m.o.h.). Det er også merket sti til Nonsvola fra Skardstjønn.
- En lett tur i flatt terreng er merket fra veien nær Knausvola hyttegrend (følg veien fra sentrum i retning Skihytta) mot Gruvvola og Kletten.
- Det er også fine turmuligheter med utgangspunkt i seterområdene. Fra Tollefshågåvollen i Svartåsen er det bl.a. merkede ruter til Koversjøen og Gjersjøen, og fra Simasvollen i Ørvilldalen er det merket sti til Hølrabben.
- Det kan lønne seg å kjøpe kartet "Kjentmann for Vingelen" for å orientere seg - det fås kjøpt bl.a. på lokalbutikken (Coop Marked Vingelen).
- Vingelen - Magnildsjøene –Kvikne (Karolinerveien – gamle Trondheimsvei - byveien).

Setrer og utleie

- 8-10 aktive setrer og en del utleiehusvære – se kart og nettsider
- På Aasgårdvollen driver de tradisjonell seterdrift med dyr på utmarksbeite. Her får du servering av hjemmelaget seterkost (skjørøst, rømme, spekemat, lefse og gubb), og muligheter for å delta i kveldsstellet i fjøset. Grupper etter bestilling, ellers åpen seter med servering hver torsdag i juli/august (ca. fram til skolestart).
- På Simasvollen kan du bli med budeia på mjølking i fjøset, og kose med kalver. Servering av bl.a. kaffe, pjalte, og hjemmelaget seterkost - med en smak av kvann! Åpent hver tirsdag i sesongen juli-august. Tar ellers imot grupper og familier på bestilling. Ring budeia hvis dere har lyst til å ta en tur!
- Vi kan tilby overnatting på seter på Vetlnorstuvollen, Storøya, Granslettvollen og Aastrøvollen.

- www.fishspot.no – viser også utleiehusvære

Landbruk

Beitegjerd spennes opp (juni – sept.).

Lite scooterkjøring (leiekjøring)

Organiserte turer

Vingelen fjellførerlag. Noen få.

Viste kart med:

1. Oppkjørt løypenett,
2. Vinterbrøyta veg.
3. Parkeringsplasser.
4. Serveringssteder eller utleiehytter.
5. Hyttefelt.

Nettadresser:

- <http://www.vingelen.com/>
- <http://www.vingelen.no/>

(samme som .com)

- <http://www.fjelltur.no/>
- <http://tur.vingelen.no/>
- <http://www.vingelen-islandshest.com/>
- http://intrakart/GISLINEWebInnsyn_no
- <http://www.fishspot.no>

Tynset.

Ferdse

Sommerveg inn til Nåverdalen, Grønntjønnan, Magnildalen til Magnillsjøen (i Tolga). Plasseterveien, Tunndalen, vinterparkering Lonåsen. Lite vinterbrøyta veger, kun oppkjørte spor. Stort sett preparerte skiløyper om vinteren. Bomveger.

- Kvikne – Plassetervegen: Ettersyn sau og storfe, jakt (rein, elg, hare og rype), fiske, syklist, bærplukkere, fotturister, setring fram til 2010
- Kvikneskogen: jakt småvilt, elg og rein
- Lonåsen – Magnildalen: Setring / ettersyn dyr, pilegrimsveien, jakt og bær, syklist
- Tynset – Tynsetåsan: Setring, jakt, bær
- Pilegrimsveien merket også i nasjonalparken, men går mest i randsona.

Skiløyper

Kart over skiløyper og løypemaskin- preparerte.

Kart: www.kvikne.no (parkeringsplasser og skiløyper) www.skisporet.no

Lite scooterkjøring – mest leiekjøring både i Tynset og Tolga

Turmål

- Kvikne: Hælfjellet og Sverjesjøhøa, innover mot Sandfjellet og Hiåsjøan, Storhøa (Nåverdalen)
- Kvikneskogen: Eidsfjellet, Tunntjønnan
- Lonåsen – Magnildalen: Pilgrimsveien
- Tynset – Tynsetåsan: Gråvola
- Åpne buene i Forollhogna

Hytter og buer:

- Hårråbua (Veibua) er låst om sommeren, utleie gjennom kommunen 5-10 x år)
- Y-tjønnan, Enmolægeret og Tjuvholbua er Ryan stengt (giro for betaling av overnatting - alle Tynset kommune)
- Litj-Hiåsjøen og Storhøa (Åpne, Kvikne Fjellstyre)

Private hytter og hytteområder.

Nåvdalen hytteområde, Yset (sentrumsnært) Kvikneskogen.

Reiselivsbedrifter.

- Kvikne Fjellhotell, Yset – rom og selveierleiligheter
- Privat og offentlig utleie av noen enkle hytter / buer (Svergjessjøen, Veibua, Kvikneskogen)
- Kvikne Camping
- Ingen guider, lokale ride- eller hestekjøringsbedrifter ..?
- J.K hesteskysst – frakt av proviant / slakt

Hytteområder:

Interessen for hytter ligger i sentrumsnære strøk. Kilde: Nivå, reguleringsplaner som ligger i kommuneplanen.

Seterområder

Magnillsjøen og nord i Kvikne. Setervollene slås, også de som ikke er i bruk. 2 mjølkebruk

- Nåva – beite og/el slått
- Åsan – melkprod. og beite /slått
- Falningdalen og Plassetran – beite og/el slått
- Odden / Prestlia beite- og/el slått
- Grøntjønnan - beite
- Kvikneskogen – gamle setrer, delvis blitt bofaste. gårdsbruk – setrer innenfor Moengardan.
- - slått og/el beite
- Børstusjøen – gmlø setrer, jordbruksareal
- Lonåsen / Magnilddalen- beite
- Magnillsjøen (ku – mjølk) – (Tolga)

www.kvikne.no

www.tynset.kommune.no (hytter)

Holtålen:

Temakart: sti og løypeplan (følger ny arealplan). Digital versjon.

Bebyggelse:

Hessjøen – to setrer i drift og turistvirksomhet

Rundt Hessjøen – fritidshus. (Hessjøen 35 -40 hytter og Øyungen 35 hytter)

Ellers er det kun de som har hytter som bruer områdene.

Sykkelrute rundt Øyungen.

Ledalen – setrer og noen få hytter.

Trase med ATW kjøring (kun lokalbefolkning)
Fjellstyre har ei åpen bu i Ledalen

Ålbyggsbua ved Forollsjøen

Skiløyper.

Se løypekart. Prepareres etter behov.

Vinterbrøyta veg.

Inn til enden av Hessdalsvegen er vinterbrøyta, ikke inn til Øyungen. Parkeringsplass ved Jenshaugen. Hytte lengre enn 2,5 km fra vinterbrøyta har tillatelse til transport med scooter

Os kommune:

Stier og løyper.

- www.fjelltur.no og kart som viser parkering.
- Pilgrimsleden merket,
- rideturer, fotturer, sykkelturner
- Skiløyper – Åslia, Nansenhytta – Sætersjøen – varierer med ukas løype

Utfart:

- Vanggrøftdalen (Såttåhaugen– Forollhogntoppen)
- Organisert ridetur opp fjellvegen jfr. forvaltningsplanen.

Veger.

Ingen vinterbrøyta veger. For dårlig standard for brøyting. Kjurrudalen brøytes om vinteren. Hvor langt? Men ikke inn i Vanggrøftdalen eller Sætersjøveien.

Sommerveger. Stengning i sauesankingstida har vært vurdert. For eksempel i jakta.

Rapport utvalgte kulturlandskap/setrer/turisme

- Her er setrene registrert og liste over hvilke som er i drift.
- Kart som henger på Kølbu med oversikt over turistbedriftene og parkeringsplasser – pdf.fil
- 30 setrer med mjølk, havnelag og grunneierlag
- Områdeplan for Vanggrøftdalen / Kjurrudalen
- Ca 12 slipper sau og storfe inn i området.

Planstatus.

Godkjent kommuneplan fra 2008. Mange gamle hyttefelt. Ligger inne på digital planstatus. 200 har status som setre.

Bebyggelse:

- Hvor detaljert skal med bebyggelse være ?
- 16 reguleringsplaner
- Åslia hyttefelt, nytt og Langegga ligger i sentrum
- Utvidelse av Jakobsåsen i Dalsbygda fra 16 i dag og 10 nye tomter

Feil på villreinkartet ved Sætersjøen

Midtre Gauldal:

Stier og løyper

Friluftslivskart/turkart, plankontoret på Berkåk i 2004 viser turstier, skiløyper, veger, åpne buer. Mye relevant info på ett kart. Sjekkes om plankontoret har digital versjon.

Museumssetra og pilegrimsleden

Veier

Vedtatte scootertraseer inn til seterdalene langs vei. Ingen seterveier er brøyta – for dårlig standard. Vurdert stengning i sauesank.

Hytter/setrer

- 220 setrer av de 30 som får setertilskudd ku, 120 slipper dyr på beite. Til sammen 11-1200 hytter/setrer i hele planområdet
- Mellomriksen – mellom Endalen- Budalen – hytteområde. 80 hytter + 45 hytter – Statskog planlagt mange. Vinterbrøyta vei.
- Nekjedalen et felt, Vinsdalen et felt - som skal bygges ut.
- Uvisst mtp tomteresserver.
- Bjørgan et felt.
- Mange åpne buer i Budalen.

Turisme

5 stk som selger rømme, gabb, skjørost eller smør☺.

Kartlegging av hvem som vil ha overnatting – Synnerdalen . gammel seter.

Dagsturer – lite overnatting i dag.

Kart

Forollhogna kartet i salg nå – Hans Iver Kojedal.

Frode Bratås:

- Den som skal lage kartet, må få digitale kart oversendt.
- Nasjonale kart får vedkommende tak i, men lokale kart må ha vektoriserte data.
- Nasjonale kart – sektormyndighetene – pilgrimsleden
- GIS/kartfolk i kommunene kan sende over informasjon
- Veg og stisystemet finnes, men parkering finnes lokalt.
- Nord-Østerdalen – geodata aktuell instans å bruke.

Tema inn i digitalt ferdselskart:

- Stier og ferdselsveier,
- Veger, parkering og vinterbrøyta
- Skiløyper, sledehundløyper, scootertraseer
- Ride- og sykkelruter
- Overnatting, gårds- og seterturisme, reiselivsbedrifter, servering, camping
- Setrer og seterområder, (hytter i tilknytning til seterområdene)

Oversikt over fritidsbebyggelse:

- Oversikt over antall eksisterende hytter i regulerte felt – bebygde og ubebygde
- Oversikt over eksisterende fritidsbebyggelse i uregulerte områder
- Framtidige områder for fritidsbebyggelse som ligger i arealplanene

- Hvor detaljert bør bebyggelsesdata være? Hva er det behov for og hva er mulig å framskaffe?
- Kan være utbyggingsområder som har blitt uaktuelle. Bruke planreserven der det kan lykkes.
- Utvidelse av eksisterende og standardheving aktuelle tema.
- Spredt bebyggelse i LNF-områder
- Hva er de faktiske forholdene utenom verneområdegrensene?
- Si noe om når det kreves reguleringsplaner? En planprosess avklarer mye.

Konklusjon:

Hilde samler sammen informasjon fra kommunene og sender nærmere bestilling på det som evt. mangler. Hilde og Wilhelm informerer Frode H ift ferdselskartet – hva og hvordan få de data vi ønsker inn på kartet.

2. TEMAKART KULTURMINNER

v/Kristin Prestvold og Frode Brattås, Sør-Trøndelag fylkeskommune.

- All info fra Askeladden + SEFRAK vi har tilgang til lastes inn på kulturminnekartet, men det må lages tegnforklaring for grupper kulturminner.
- 6-7 typer gruppering av kulturminnene:
  - fangst,
  - utmarksnæring (kull, jernminner, mv.)
  - samiske kulturminner
  - bosettingsspor
  - gravminner
  - annet

Konklusjon:

- Opplegg for gruppering av kulturminner ok.
- I første omgang – digitalt kart.
- Hvis papir – bør det være to kart, fornminner og nyere tid

3. NATURMANGFOLD

v/ Bjørn Rangbru FM Sør-Trøndelag og Tom Hjemseteren FM Hedmark.

jfr. presentasjoner, samt skrevet fra MD om naturmangfoldlovens betydning for regionale planer for villrein fjella. Gjennomgang av prioriterte naturtyper, viltområder, artskart. utfordring å få det håndterlig for et stort område.

Føringer fra Miljøverndepartementet

Det følger av naturmangfoldloven at andre arter og naturtyper skal vurderes i områder der det åpnes for endringer i arealbruken. Vurderingene skal i utgangspunktet skje på grunnlag av eksisterende kunnskap, og tilpasses plannivået, i dette tilfelle et svært overordnet nivå. Vurderingene av kunnskapsgrunnlag om naturmangfold og av prinsippene i §§8-12 skal framgå av beslutningen. De regionale planene er overordnede, og det forutsettes at den konkrete lokaliseringen av framtidig bebyggelse og anlegg skal skje gjennom kommunale planer. Planene vil likevel gi føringer på utnyttelsen av arealene. Fylkesmennene har et særlig ansvar for å bistå fylkeskommunene med

avklaring av forholdet til naturmangfoldloven i de regionale planene, og bør derfor trekkes tidlig inn i planprosessen. De regionale planene er på et overordnet nivå, og det kan være vanskelig å være konkret på hvordan biologisk mangfold påvirkes, status etc, på dette plannivået. Planene bør derfor beskrive hvordan disse spørsmålene skal følges opp i den etterfølgende, mer detaljerte planleggingen i kommunene.

Refleksjoner omkring føringer fra MD

Fylkesmennene har et særlig ansvar for å bistå fylkeskommunene med avklaring av forholdet til naturmangfoldloven i de regionale planene. Fylkesmannen kan skissere en statusbeskrivelse over hva som eksisterer av kunnskapskilder i de berørte kommunene. Fylkesmannen bør også gjøre en vurdering om dette kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å imøtekomme naturmangfoldlovens krav på regionalt nivå, og på kommunalt eller lokalt nivå.

Konklusjon:

- Statusoversikt over prioriterte naturtyper og viktige viltområder
- Refleksjon om kunnskapsgrunnlaget oppfyller naturmangfoldloven § 8.
- Føre var prinsippet viktig da kunnskapen dårlig/mangelfull kartlegging

4. VERNEFORSKRIFTENE

v/Ellen Arneberg, FM Sør- Trøndelag

Nasjonalparken: Villrein en del av formålet

7 Landskapsvernområder: Formålet er å ta vare på særegne og vakre natur – og kulturlandskap i seterdalene. Landbruk i hovedsak som før, men nye tiltak etter søknad. Alt med setring og tradisjonell drift ok. Jfr. forvaltningsplanene og forskriftene.

1 naturreservat våtmark - Grønntjønnan

Problemstilling:

Hvordan stimulere til å opprettholde setringen? Justere virkemidlene? Drøfting rundt landbruksbegrepet. Seterforskriften i statsallmenningene

5. SONEINDELING I REGIONAL PLAN

Gjennomgang av notat Soneinndeling i regional plan – se vedlegg.

Begreper som har sentral betydning i forståelsen av den regionale planen klargjøres. Avgrensning, innhold og betydning av de ulike sonene skal avklares gjennom planarbeidet og det skal kartfestes en grense for det nasjonale villreinområde hvor ny utbygging skal unngås. Det skal videre gjøres en avgrensning mellom randområdet (buffersone), der utbygging, ferdsel og annen aktivitet vil kunne påvirke leveområdet direkte, og bygdenære områder (utviklingssone), der slik direkte påvirkning er mindre framtreddende.

Skal grense for nasjonalt villreinområde vurderes med utgangspunktet i den faglige biologiske grensa eller i verneområdegrensene?

Jfr. bestillingsbrevet fra MD skal det med utgangspunkt i en naturfaglig begrunnet avgrensning av villreinens leveområde, foretas en avveining mot andre samfunnsinteresser før det kan kartfestes en klar grense for de nasjonale villreinområdene. Dette er en regional plan for VILLREIN – og bestillingsbrevet er en sentral premiss.

Arbeidsgruppa ble enig om at vi i det videre arbeidet tar utgangspunkt i grensa for det biologiske leveområdet i avveiningen mellom villreininteressene og lokalsamfunnets behov for utvikling og avgrensning av det nasjonale villreinområdet. Det vil si at grensen for det nasjonale villreinområdet kan havne mellom leveområdegrensen og verneområdegrensene.

Det ble enighet om at fram til neste møte i arbeidsgruppa 31. oktober, jobber hver kommune med å vurdere sitt område med hensyn til grensen for nasjonalt villreinområde. Prosjektleder vil i samme periode gjennomføre befaringer i hver kommune sammen med kommunens representant i arbeidsgruppa og se nærmere på ulike utfordringer og muligheter.

Forslag til arbeidsopplegg:

- Det bør tas utgangspunkt i den faglige biologiske grensa.
- Hver kommune vurderer sitt område mht nasjonal villreingrense ut fra villreinhensynet og andre samfunnsmessige hensyn (jfr. kunnskapsgrunnlaget, temakart). Kommunevise forslag må sees i sammenheng og vurderes helhetlig gjennom prosessen.

- Hvor viktig er de ulike områdene innenfor leveområdet?:
  - Vinterområder
  - Kalvingsområder
  - Andre villreinhensyn
  - Omfang registrert rein (antall plott)
  - Vinterbeite og kalvingsområdene viktigst

- Vurdere ift byggeområder, ferdsel osv.

- Det blir også viktig i den videre arbeidsprosessen å drøfte verdigrunnlaget og hovedutfordringene i forvaltningen av området. Hva er hovedutfordringene i forvaltningen av villreinen i området og hva er hovedutfordringene for lokalsamfunnet?

- **I neste møte i arbeidsgruppa skal vi jobbe på kart, se på aktuell grense for nasjonalt villreinområde, drøfte avgrensning, innhold og betydning av sonene og legge opp til konkrete drøftinger til neste møte i styringsgruppa.**

Arbeidskart

Frode B. lager et sammenstilt arbeidskart som viser:

- Leveområdet for villrein
- Verneområdene
- Kommuneplanstatus.

I den kommunevise arbeidsprosessen kan M711 kart brukes som "kladdekart".

Legge ut kart som viser verneområdene og grensen for leveområdet på www.hognareinen.no

Temakartene:

Kartgrunnlag som kulturminnekartet.

Plankartet:

Kartgrunnlag her må drøftes. Digitalisering når grensene er rimelig klare.

Diverse

- I sone 2 – holdninger til eksisterende byggeområder. Hensynssone villrein med retningslinjer som tas inn i kommuneplanen.
- I sone 3 – holdning til nye områder
- Hva er en forsvarlig villreinstamme? Dagens lovverk og bestandsplaner (rettighetshavere) fastsetter nivået ift beitegrunnlag, slaktevekter m.m. Ikke krav for villrein om å oppfylle offentlige retningslinjer.
- Forskrift om forvaltning av hjortevilt er ute til høring til 1.oktober.

NOEN UTFORDRINGER I KOMMUNENE:

Os: hvor langt skal sone 2 grensa gå ned i bygda? Harmonisering av grenser?

Holtålen: Hersjøfeltet. Innenbygds etterspørsel etter hytter i fjellområdene.

Rennebu; overnatting, servering sentrumsnært - Bygdasenteret etc er et tema. Satsing på Nerskogen. Tilrettelegge ferdsel, gode tilbud hvor. Organisert ferdsel – se sammenheng mellom kommunene, arealkrevende aktiviteter som sledehundkjøring som er på opptur. Skyteaktivitet. Friluftskart med sykkeltraseer.

Thg/WM/HN 14.09.2011